

**ХАРКІВСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ**

МАТЕРІАЛИ

наукового круглого столу

«СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ДЕРЖАВНИХ ФІНАНСІВ УКРАЇНИ»

Харків
16 квітня 2019 р.

УДК 336.1 (477) (08)

С 11

Розповсюдження і тиражування
без офіційного дозволу ХТЕІ КНТЕУ
заборонено

Рекомендовано до друку Вченою радою
Харківського торговельно-економічного інституту
Київського національного торговельно-економічного університету
протокол № 9 від 17 квітня 2019 р.

До збірника увійшли тези доповідей, що були представлені на науковому круглому столі «Становлення та розвиток державних фінансів України», який відбувся 16 квітня 2019 р. на кафедрі міжнародних економічних відносин та фінансів Харківського торговельно-економічного інституту КНТЕУ.

Редакційна колегія: Колупаєва І. В., голова редакційної колегії, д-р. екон. наук, професор; Ганін В. І., заступник голови редакційної колегії, канд. екон. наук, професор; Шелест О. Л., канд. екон. наук, доцент; Непран А. В., канд. екон. наук, доцент.

С 11

Становлення та розвиток державних фінансів України: збірник матеріалів наукового круглого столу (м. Харків, 16 квітня 2019 р.) / Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ. – Харків : ХТЕІ КНТЕУ, 2019. – 65 с.

Матеріали надані в авторській редакції з дотриманням індивідуального стилю. За фактичний матеріал і його інтерпретацію (в тому числі відсутність плагіату) відповідність несуть автори.

УДК 336.1 (477) (08)

С 11

Київський торговельно-економічний університет, 2019
Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ, 2019
Автори тез доповідей

ЗМІСТ

Байрачна К. В. Проблематика інформаційно-технологічної модернізації системи казначейського обслуговування державного бюджету	5
Бігдан І. А. Сучасний стан та вектори розвитку зовнішнього державного фінансового контролю в Україні	9
Бутенко О. П., Опікунова Н.В. Кредитно-фінансовий інструментарій підтримки розвитку інноваційної діяльності в Україні	13
Ганін В. І., Соляр В. В. Соціально-економічна обумовленість кредитної політики державного банку	16
Демченко О. П. Державні видатки на соціальний розвиток	21
Dubrovina N., Peliova J., Guryanova L. Analysis of impact of taxes and transfers to the formation of local current budgets in Slovakia	25
Кащена Н. Б. Аналіз економічної активності як системна оцінка ефективності використання фінансових ресурсів державного підприємства	28
Коваленко М. М. Підсумки фінансової децентралізації в Україні	31
Колупаєва І. В., Пустовгар С. А. Вплив валютного курсу на стабільність фінансової системи	34
Марченко Л. Ю. Інноваційні технології в сфері обслуговування клієнтів Державної казначейської служби України	37
Непран А. В. Використання облігацій внутрішньої державної позики в системі управління державними запозиченнями: особливості та перспективи розвитку	41
Нестеренко О. О. Особливості справляння та розподілу екологічного податку між бюджетами різного рівня	43
Сидоренко О. О., Даудова Г. В. Особливості функціонування органів місцевого самоврядування в умовах децентралізації	46
Ставерська Т. О., Шевчук І. Л. Особливості процесу реформування міжбюджетних відносин в Україні	49

References

1. Niznansky V. Tretia etapa decentralizacie verejnej spravy na Slovensku / V. Niznansky, V. Cibakova, M. Hamalova. – Bratislava: VSEMVŠ, 2014. – 231 s.
2. Sivak R. Verejne financie / R. Sivak. – Bratislava: Ekonomia, 2007. – 312 s.

Кащена Н. Б.

канд. екон. наук, професор

Харківський державний університет харчування та торгівлі

АНАЛІЗ ЕКОНОМІЧНОЇ АКТИВНОСТІ ЯК СИСТЕМНА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА

В сучасних умовах ведення бізнесу, яким властиві невизначеність і ризикованість, високий рівень конкуренції і погіршення купівельної спроможності і добробуту українців, ефективність функціонування та сталий розвиток підприємницьких структур майже всіх галузей господарювання багато в чому залежать від рішень, що генеруються менеджментом в сфері економічної активності підприємств. Доцільність цих рішень визначається не тільки високим рівнем компетентності управлінського персоналу підприємства, умінням своєчасно реагувати на зміну ринкової ситуації і розробляти дієві механізми адаптації, а й якісно новим рівнем аналізу в системі управління підприємством в цілому. Як наслідок – зростає науковий і практичний інтерес до системного аналізу економічної активності підприємства як інструмента, здатного забезпечити комплексну оцінку і пошук можливостей підвищення ефективності використання його фінансових ресурсів, а також задоволення інформаційних запитів менеджменту підприємства на всіх етапах процесу розробки, прийняття і контролю виконання управлінських рішень в цій сфері.

Під економічною активністю підприємства слід розуміти комплекс усвідомлених дій персоналу, що визначається потребою реалізації обраної фінансово-економічної політики та забезпечує досягнення бажаного рівня ефективності господарської діяльності підприємства, інтенсивність його змін у часі і просторі під впливом чинників зовнішнього і внутрішнього бізнес-середовища, та власне еволюцію на засадах адаптації до сучасних умов та емерджентності. Потенціал економічної активності підприємства визначається здатністю підприємства до відбиття негативного впливу бізнес-середовища та її подальшого руху і переходу на якісно новий рівень розвитку шляхом перегляду або оновленого звернення до дієвих інструментів менеджменту. Спрямування останніх на стимулювання та стійке зростання економічної активності державного підприємства потребує обґрунтування основних положень аналізу як функції інформаційної підтримки управління підприємством в цілому та його фінансовими ресурсами зокрема.

Аналіз економічної активності державного підприємства забезпечує інформаційну підтримку розробки, прийняття і здійснення контролю за

виконанням прийнятих управлінських рішень, та є складовою частиною загальної системи управління підприємством торгівлі, яка забезпечує оперативне формування релевантної інформації про результати та ефективність господарської діяльності, причини їх змін, можливі резерви і перспективи подальшого розвитку. Дане визначення відповідає сучасним вимогам організації інтегрованих систем менеджменту, оскільки трактує аналіз як інформаційну систему, яка інтегрується із системою управління економічною активністю в загальну систему управління державним підприємством безпосередньо в процесі аналізу, чим забезпечує оперативність інфокомунікаційної взаємодії при прийнятті управлінських рішень і дієвість контролю за їх виконанням.

Для забезпечення високого рівня якості інформаційної підтримки управління економічною активністю державного підприємства поряд із організацією аналізу та його технічним супроводженням є методичне забезпечення аналітичного процесу, що формується з урахуванням специфіки функціонування підприємства та включає систему показників, методи і прийоми аналізу, рекомендації з послідовності і періодичності аналітичних досліджень.

Для обробки і дослідження інформації про потенціал формування і рівень економічної активності використовуються як загальнонаукові, так і конкретно-наукові методи аналізу. Найбільш поширеними з них є: традиційні методи аналізу (порівняння, метод відносних і середніх величин, групування, графічний і табличний методи представлення даних); методи детермінованого (метод ланцюгових підстановок, метод абсолютних різниць, інтегральний метод і ін.) і стохастичного (кореляційно-регресійний аналіз, математичне програмування, матричні методи і моделі та ін.) факторного аналізу; евристичні методи аналізу, які базуються на професійному досвіді і інтуїції фахівців аналітичного підрозділу.

Рівень економічної активності державних підприємств, як правило, визначається за допомогою цілої системи показників економічної ефективності господарювання та вимірюється одним з двох способів, які характеризують результат роботи підприємства відносно розміру авансованих ресурсів та розміру їх споживання (витрат) у процесі господарської діяльності, а саме: забезпечення запланованих темпів росту та динаміки основних показників господарювання; розрахунку узагальнюючих та часткових показників ефективності використання ресурсів державного підприємства; співвідношення між динамікою обсягів діяльності та ресурсів (витрат), що визначає характер економічного зростання.

Дослідження довели, що показники економічної активності – це, перш за все, показники ефективності використання активів, зокрема оборотних, і капіталу державного підприємства [1, с. 253]. Від оптимального розміру та структури оборотних активів суб'єкта господарювання, ступеня забезпечення його власними джерелами формування та ефективності використання залежить рівень економічної активності, стан, ефективність та кінцевий результат діяльності підприємства. Оптимізація розміру оборотних активів полягає в забезпеченні вмілого балансування між ризиками, пов'язаними з їх нестачею

або надлишком, що призводить до загрози зриву виробничих планів через нестачу сировини і матеріалів та відсутність можливості задовольняти попит споживачів, або «замороження» грошових коштів у запасах сировини, готової продукції та дебіторській заборгованості. Оптимальний рівень оборотних активів є головною умовою максимізації прибутку за сприятливого рівня ліквідності та комерційного ризику.

Зовнішнє фінансування дорого коштує та має відповідні обмеження. Власні джерела збільшення капіталу обмежені, в першу чергу, здатністю отримати необхідний прибуток. Відтак, покращення ефективності використання поточних активів дає можливість державному підприємству зменшити залежність від зовнішніх джерел фінансування та підвищити свою ліквідність. Сама ж ефективність управління поточними активами визначається швидкістю оборотності дебіторської заборгованості. Її зростання може відображати скорочення обсягів продажу в кредит, а зниження, навпаки, – збільшення суми комерційного кредиту, що підприємство надає замовникам. Для більш детального аналізу оборотності поточних активів підприємства важливе значення має детальна оцінка структури його дебіторської заборгованості, а також швидкості обороту заборгованості замовників за розрахунками за поставлену їм продукцію.

Від того, як швидко кошти, вкладені в активи, знову перетворюються в реальні гроші, в свою чергу, залежить фінансовий стан підприємства, його платоспроможність та ліквідність. Такий вплив пояснюється тим, що зі швидкістю оборотності активів державного підприємства тісно пов'язані мінімально необхідна величина авансованого капіталу (запозиченого та власного) і пов'язані з ним виплати грошових коштів (проценти та дивіденди), визначення потреби в додаткових джерелах фінансування, сума витрат на утримання товарно-матеріальних цінностей, а також величина сплачених податків.

Отже, до показників економічної активності слід віднести: оборотність матеріальних та фінансових ресурсів підприємства за відповідний період, що вимірюється швидкістю та тривалістю обороту активів і капіталу підприємства в цілому та у розрізі їх видів. Аналіз цих показників дозволяє: оцінити ефективність використання фінансово-господарських ресурсів підприємства; з'ясувати, у що вкладаються кошти протягом фінансового циклу; визначити наявні можливості та реально вжити необхідних заходів щодо стимулювання економічної активності та зміцнення фінансового стану підприємства.

Викладене доводить, що економічна активність державного підприємства забезпечує досягнення бажаного рівня ефективності господарської діяльності підприємства, інтенсивність його змін у часі і просторі під впливом чинників зовнішнього і внутрішнього бізнес-середовища. Аналіз економічної активності підприємства передбачає системну оцінку ефективності використання його фінансових ресурсів, вкладених у формування активів задля досягнення позитивних результатів діяльності та підтримання стабільного фінансового стану і забезпечення сталого розвитку. До системи показників оцінки рівня економічної активності відносять, зокрема: швидкість обороту матеріальних та фінансових ресурсів підприємства за відповідний період, швидкість обороту

вкладеного в них капіталу, склад і структуру оборотних активів та швидкість оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства. Це дозволяє не лише визначити рівень ефективності використання фінансових ресурсів, але й з'ясувати, доцільність використання вкладених впродовж фінансового циклу коштів.

Список використаних джерел

1. Дончак Л. Г. Ділова активність підприємства та шляхи її зміцнення / Л. Г. Дончак, О. М. Ціхановська // Економіка та суспільство. – 2017. – № 10. – С. 250–255.

Коваленко М. М.

д-р наук з державного управління, доцент, професор
Харківський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України, м. Харків

ПІДСУМКИ ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Проблема оптимального перерозподілу повноважень і фінансових ресурсів між центральними та місцевими органами влади та органами місцевого самоврядування є однією з найбільш актуальних у контексті підвищення ефективності бюджетної системи України. Раціонально побудована та збалансована система бюджетних відносин є запорукою дієвості соціально-економічної політики держави, адже від адекватного забезпечення перерозподілу фінансових ресурсів і гнучкості способів їх використання значною мірою залежить стабільність економічного розвитку країни.

Протягом 2018 року надходження власних доходів до загального фонду місцевих бюджетів України (доходи без урахування міжбюджетних трансфертів) склали 234,1 млрд грн, що на 41,4 млрд грн або на 21,5 % більше, у порівнянні з 2017 роком. З початку фінансової децентралізації доходи місцевих бюджетів стрімко зростають: якщо у 2014 році їх обсяг становив 68,6 млрд грн, то за п'ять років, очікується, що зростуть майже в 4 рази та за підсумками 2019 року складатимуть 267 млрд грн. Такі результати стали можливими завдяки розширенню повноважень і підвищенню зацікавленості органів місцевого самоврядування у збільшенні надходжень до місцевих бюджетів, реалізації заходів щодо залучення резервів їх наповнення та підвищення ефективності адміністрування податків і зборів [4].

За підсумками 2018 року, власні доходи загального фонду у розрахунку на одного жителя зросли, у порівнянні з 2017 роком, на 21,5 % і склали 6032,9 грн. Обсяг надходжень податку на доходи фізичних осіб у розрахунку на одного жителя зріс на 25,5 % і склав 3557,9 грн, місцеві податки і збори на одного жителя зросли на 16,1 % і склали 1570,6 грн.

Динаміка надходжень до бюджетів ОТГ випереджає темпи зростання доходів по інших рівнях місцевих бюджетів. Надходження власних доходів

Наукове видання

МАТЕРІАЛИ
наукового круглого столу

**«СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК
ДЕРЖАВНИХ ФІНАНСІВ УКРАЇНИ»**

Збірник наукових праць наукового круглого столу

Відповідальний за випуск – *Непран А. В.*

Підп. до друку 17.04.2019 р. Формат 60x84 1/6. Друк цифровий.
Ум. друк. арк. 4,1. Наклад 20 примірників.